

Nr 814

Av herr Arvidson, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 106, angående vissa frågor rörande lärarutbildning.

I proposition nr 106 föreslås under punkt VI: 13. Folkskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m. ett från 400 000 till 465 000 kronor förhöjt reservationsanslag. Skolöverstyrelsen hade föreslagit en höjning av anslaget till 695 000 kronor.

I samma proposition föreslås under punkt VI: 14. Folkskoleseminarierna: Utrustning ett från 500 000 till 660 000 kronor förhöjt reservationsanslag. Ökningen avses för inköp av audiovisuella hjälpmedel. Skolöverstyrelsen hade föreslagit en höjning av anslaget till 950 000 kronor.

I fråga om det förstnämnda anslaget hänvisar skolöverstyrelsen till 1957 års skolberednings betänkande Hjälpmedel i skolarbetet (SOU 1961: 17). Skolberedningen har där »starkt betonat skolans behov av olika typer av materiel för läro- och övningsämnen och även föreslagit, att skolöverstyrelsen skall få i uppdrag att stimulera produktionen av lämplig sådan och tillse, att samtliga lärare utbildas till att använda dem». I skolöverstyrelsens petita heter det i fortsättningen: »Att lärarutbildningsanstalter har tillgång till förekommande typer av materiel, måste bedömas som högst angeläget. Härtill kommer, att undervisningsmaterielen vid lärarutbildningsanstalterna är utsatt för mycket stark förslitning.»

I fråga om utrustningsanslaget hävdar skolöverstyrelsen, att stora utrustningsbehov föreligger för seminarierna. Det är av stor vikt »att lärarutbildningsanstalter är utrustade med ny och ändamålsenlig undervisningsmateriel».

Det är ett sedan gammalt känt förhållande, att folkskoleseminarierna är dåligt utrustade med böcker, undervisningsmateriel, institutionsapparat, instrument och inventarier. När man jämfört seminariernas övningsskolor med motsvarande skolor av kommunal karaktär på seminarieorten, har det varit lätt att konstatera, att övningsskolorna i stället för att vara mönsterskolor i fråga om utrustning varit de sämst ställda. Detta beror inte bara på att seminariernas utrustning varit utsatt för starkare förslitning. Det beror också på att kommunerna i större utsträckning än staten varit måna om en god standard hos sina skolor.

I skolberedningens ovannämnda betänkande Hjälpmedel i skolarbetet som redan hunnit bli normgivande både när det gäller förlagens och materielfirmornas produktionsprogram och när det gäller kommunernas inköpsprogram, krävs en helt annan standard i fråga om skolornas utrustning än som hittills varit vanlig i svenskt skolväsen. Den nya grundskolans målsättning kräver undervisningsmetoder, byggda på individualisering och långt driven självverksamhet bland eleverna. Förutsättningen för ett sådant ar-

betssätt är riklig tillgång på lämplig materiel och böcker. Det fordras emellertid också, att lärarna skall vara utbildade att handha den nya materielen. Denna utbildning skall ske vid lärarutbildningsanstalterna, bl. a. seminarierna. Men på seminarierna saknas i stor utsträckning denna materiel, och seminarierna har inga ekonomiska resurser för att kunna anskaffa den.

Skolöverstyrelsens petita bygger på rektorernas framställningar. Rektorerna har emellertid traditionellt varit ytterst blygsamma i sina krav, beroende på mångårig erfarenhet av njuggheten på området. Senaste föreliggande petita har dessutom inte kunnat bygga på betänkandet Hjälpmedel i skolarbetet, som då framställningarna från rektorerna gjordes ännu inte var känt av dessa.

Jag har vänt mig till några av rektorerna vid folkskoleseminarierna med en begäran att de skulle redovisa de nödvändiga utgifterna för en höjning av materiel- och utrustningsstandarden, så att denna skulle motsvara kraven i ovannämnda betänkande. Rektorn vid folkskoleseminariet i Linköping redovisar 493 000 kronor (därav 48 000 för audiovisuella hjälpmedel), rektorn vid folkskoleseminariet i Luleå redovisar 172 000 kronor (därav för AV-materiel 50 000 kronor) och rektorn vid folkskoleseminariet i Uppsala 369 500 kronor (därav för AV-materiel 37 000 kronor). Själv har jag för folkskoleseminariets i Stockholm del kunnat redovisa ett behov av 470 000 kronor. Med ledning av dessa siffror torde man kunna beräkna det omedelbara utrustningsbehovet vid landets 20 folkskoleseminarier till minst sex miljoner kronor.

Uppenbarligen kan en upprustning på detta område inte ske under ett enda budgetår. Å andra sidan kan upprustningsprogrammet inte få bli långsiktigt, t. ex. genom kostnadernas fördelning på de närmaste tio åren. Under den viktiga period i det svenska skolväsendets historia, som 1960-talet är avsett att utgöra, kan seminarierna inte få vara underutrustade. Tvärtom skall de nya lärarkadrer som under detta decennium skall tillföras den svenska skolan inte få gå ut till sin verksamhet utan att vara förtrogna med det bestånd av läro- och bredvidläsningsböcker och den undervisningsmateriel med vars hjälp en omläggning av arbetssättet och undervisningsmetoderna skall åstadkommas. Upprustningskostnaderna kan under sådana förhållanden fördelas på högst tre år.

Med hänvisning till ovanstående hemställs,

att riksdagen måtte besluta,

att till Folkskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m. för budgetåret 1962/63 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor; samt

att till Folkskoleseminarierna: Utrustning för budgetåret 1962/63 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

Stockholm den 4 april 1962

Stellan Arvidson